

70**ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH**

z dnia 29 stycznia 1937 r.

wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu o gromadach.

Na podstawie art. 19 ust. (6), art. 20 ust. (9), art. 23 ust. (8) i (9) i art. 129 ustawy z dnia 23 marca 1933 r. o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorialnego (Dz. U. R. P. Nr 35, poz. 294) zarządza się co następuje:

Rozdział L**Przepisy ogólne.**

§ 1. (1) Powołane w rozporządzeniu niniejszym bez bliższego określenia: 1) artykuły ozna-

czają przepisy ustawy z dnia 23 marca 1933 r. o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorialnego (Dz. U. R. P. Nr 35, poz. 294); 2) paragrafy oznaczają przepisy rozporządzenia niniejszego.

(2) Określenie „organ uchwalający” oznacza organ uchwalający gromady, czyli radę gromadzką albo zebranie gromadzkie.

Rozdział II.

Zakres działania gromady.

Do art. 17.

§ 2. Zarząd majątkiem i dobrem gromadzkim oraz rozporządzanie dochodami z tych źródeł płynącymi dotyczy również mienia, które na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego, w rozumieniu § 68 ustawy z dnia 12 sierpnia 1866 r. (Dz. u. kr. Nr 19) dla Królestwa Galicji i Lodomerii z W. Ks. Krakowskim, w brzmieniu ustawy z dnia 4 lutego 1908 r. (Dz. u. kr. Nr 58), w związku z art. 108, ma charakter dobra gromadzkiego.

§ 3. (1) Gromada, zarządzając w granicach swych dochodów ogólnych sprawami o znaczeniu wyłącznie miejscowym, wynikającymi z sąsiedzkiego współżycia, celem podniesienia stanu kulturalnego, zdrowotnego i gospodarczego osiedli, podejmuje w miarę możliwości:

1) wznoszenie budynków publicznych szkół powszechnych i ich utrzymywanie, zakładanie wzorowych ogródków szkolnych i przedszkoli oraz budowę domów mieszkalnych dla nauczycieli;

2) budowę i naprawę miejscowych dróg publicznych, zakładanie ulic i chodników, budowę mostów oraz kładek służących wszystkim lub części mieszkańców gromady;

3) organizowanie i udzielanie opieki biednym mieszkańcom gromady, jak: starcom, sierotom, kalekom i inwalidom;

4) budowę i utrzymywanie domów gromadzkich mieszczących siedzibę urzędową organów gromady, bibliotekę, czytelnię i inne urządzenia gromadzkie;

5) popieranie rolnictwa oraz hodowli bydła, trzody chlewnej, owiec i drobiu przez: zakładanie poletek doświadczalnych, zakup narzędzi rolniczych, zakładanie i utrzymywanie podręcznych apteczek weterynaryjnych, szczepienia ochronne zwierząt, organizowanie stacji kopulacyjnych bydła, trzody i owiec, zakładanie i utrzymywanie grzebówisk zwierzęcych, zalesianie nieużytków, utrzymywanie straży polowej i leśnej, zagospodarowanie gromadzkiej ziemi ornej, łąk, pastwisk i lasów, zakładanie i utrzymywanie sadów gromadzkich, organizowanie kursów oświaty rolniczej;

6) organizowanie i utrzymywanie warty nocnej, popieranie straży pożarnych, zakup przyrządów przeciwpożarowych i budowę zbiorników na wodę na wypadek pożaru;

7) budowę przytułków dla biednych, domów noclegowych i ich utrzymanie;

8) zakładanie i prowadzenie gromadzkich bibliotek, czytelnii, świetlic;

9) oświetlanie dróg, ulic i placów publicznych;

10) organizowanie doręczania korespondencji w obrębie gromady, jeżeli nie spełniają tego listonosze pocztowi;

11) budowę i utrzymywanie gromadzkich studzien wodociągowych, kąpielisk, łaźni, ogrodów, boisk sportowych, cmentarzy;

12) budowę i utrzymywanie rowów odwadniających;

13) sadzenie i utrzymywanie drzew przydrożnych;

14) zakładanie i utrzymywanie telefonu dla ogólnego użytku mieszkańców gromady;

15) propagowanie turystyki i ruchu letniskowego.

(2) Zadania powyższe podejmuje gromada z własnej inicjatywy, dbając przy tym o zachowanie należytej kolejności zaspokajania miejscowych potrzeb.

(3) O zamierzonym podjęciu zadań sołtys powiadamia wójta, który rozłącza bezpośredni nadzór nad działalnością gromady.

§ 4. Przekazywanie gromadzie spełniania zadań gospodarki gminnej na obszarze gromady dotyczyć może w szczególności:

1) budowy i utrzymywania publicznych szkół powszechnych i mieszkań dla nauczycieli;

2) budowy i utrzymywania niektórych dróg gminnych;

3) budowy i utrzymywania studzien;

4) utrzymywania biednych mieszkańców gminy;

5) zakładania i utrzymywania cmentarzy i grzebówisk na obszarze gromady.

§ 5. Przekazane gromadzie do spełnienia zadania gospodarki gminnej na obszarze gromady, na które gmina przeznaczyła dostateczne środki, muszą być wykonywane ściśle w myśl wskazań udzielanych przez wójta.

§ 6. Zwolnienie gromady od spełniania przekazanych jej zadań gospodarki gminnej na obszarze gromady następuje w razie zatwierdzenia przez wydział powiatowy odpowiednio uzasadnionej uchwały rady gminnej.

Rozdział III.

Organ uchwalający i jego obrady.

Do art. 19.

§ 7. (1) Radni gromadzcy pełnią swe funkcje honorowo.

(2) Zastępca radnego jest powoływany z chwilą utraty mandatu przez jednego z radnych.

(3) W razie powołania radnego gromadzkiego na urząd sołtysa lub podsołtysa zastępcy radnych nie są powoływani, chyba że radny

gromadzki, wybrany na sołtysa lub podsołtysa, zrezygnuje z mandatu radnego.

§ 8. (1) Prawo uczestniczenia w zebraniu gromadzkim ma każdy mieszkaniec gromady, który (art. 3):

- a) ukończył co najmniej 24 lata w przeddzień zebrania gromadzkiego,
- b) przynajmniej od roku, licząc wstecz od dnia zebrania, mieszka na obszarze gromady.

(2) Warunek jednorocznego zamieszkania nie dotyczy:

- a) zamieszkałych na obszarze gromady właścicieli lub posiadaczy położonych na tym obszarze nieruchomości,
- b) funkcjonariuszów państwowych, funkcjonariuszów państwowych przedsiębiorstw i monopoli, funkcjonariuszów samorządu terytorialnego i gospodarczego, duchowności świeckiego i zakonnego wyznania uznanych przez Państwo oraz zawodowych wojskowych służby czynnej, jak również członków rodzin osób wyżej wymienionych, jeżeli osoby te mieszkały na obszarze gromady przed dniem zebrania gromadzkiego.

(3) Prawo udziału w zebraniu gromadzkim ulega zawieszeniu na czas postępowania karnego w sprawach o zbrodnię, za którą w myśl art. 47 § 1 Kodeksu Karnego sąd orzeka utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych, a to od chwili wszczęcia śledztwa, w postępowaniu zaś karnym bez śledztwa — od chwili doręczenia aktu oskarżenia (art. 3 ust. 5).

(4) Prawo udziału w zebraniu gromadzkim nie przysługuje osobom, o których mowa w art. 3 ustawy z dnia 8 lipca 1935 r. o ordynacji wyborczej do Sejmu (Dz. U. R. P. Nr 47, poz. 319).

(5) Prawo udziału w zebraniu gromadzkim nie przysługuje niezawodowym wojskowym służby czynnej (art. 3 ust. 6).

§ 9. (1) Do zakresu działania organu uchwalającego należy:

1) ustanawianie zasad zarządzania i sposobu użytkowania majątku i dobra gromady z uwzględnieniem praw osób trzecich oraz wszelkich urządzeń i zakładów stanowiących własność gromady lub będących w jej zawiadywaniu;

2) wyrażenie zgody na przekazanie gromadzie spełniania niektórych zadań gospodarki gminnej na obszarze gromady;

3) uchwalanie regulaminów obrad organu uchwalającego i jego komisji;

4) ustanawianie w większych gromadach, w zależności od stanu finansowego gromady, rodzaju i ilości pracowników gromadzkich oraz wysokości ich wynagrodzeń, uchwalanie przepisów o ich obowiązkach i prawach, upoważnienie sołtysa do przyjmowania i zwalniania pracowników gromadzkich;

5) przyznawanie sołtysowi wynagrodzenia;

6) podejmowanie uchwał w sprawach: nabycia, zbycia, zamiany, obciążania i oddania nieruchomości zakładu i przedsiębiorstwa w dzierżawę (najem) albo udzielenia na nie koncesji, likwidacji dobra gromadzkiego, ustanowienia bądź objęcia zarządu fundacji, uczynienia i przyjęcia darowizny oraz zaciągnięcia zobowiązań, jak również upoważnienie sołtysa do zaciągania pożyczek nie przekraczających kwoty 500 zł;

7) podejmowanie uchwał w sprawie użycia kapitałów gromadzkich;

8) decydowanie o założeniu, przekształceniu i zwinieniu urzędzeń, zakładów i przedsiębiorstw gromadzkich oraz o wznoszeniu, przekształceniu i znoszeniu wszelkich budowli kosztem gromady;

9) podejmowanie uchwał w sprawie wszczęcia procesów, ugód, umorzenia procesów oraz odstępowania od procesów;

10) uchwalanie preliminarza budżetowego gromady lub podejmowanie uchwał o przeznaczeniu dochodów gromady;

11) ustanawianie opłat za korzystanie z dobra i majątku gromadzkiego, przedsiębiorstw, urzędzeń i zakładów gromadzkich;

12) ustanawianie cen za wyroby przedsiębiorstw gromadzkich;

13) ustalanie w granicach przepisów zasad postępowania przy oddawaniu i przyjmowaniu robót i dostaw oraz ustanawianie norm postępowania w sprawach przetargów publicznych przy sprzedaży, kupnie i oddawaniu w dzierżawę nieruchomości gromadzkich;

14) podejmowanie uchwał w sprawie umarzania należności przypadających gromadzie z tytułów publiczno i prywatnoprawnych, jeżeli ściągnięcie tych należności staje się niemożliwe;

15) kontrola działalności sołtysa, w szczególności zatwierdzanie sprawozdań z pobranych dochodów i wydatkowanych sum oraz ewentualnie rocznych zamknięć i bilansów zakładów i przedsiębiorstw gromadzkich;

16) uchwalanie wniosków oraz wydawanie opinii w sprawie ustalania nazw ulic i placów w gromadzie, jak też zmiany granic i nazwy gromady;

17) wyrażanie opinii w sprawach potrzeb gromady oraz podejmowanie uchwał w tych wszystkich sprawach, których wykonanie na terenie danej gromady jest konieczne lub wskazane;

18) uchwalanie wniosków do rady gminnej o pociągnięcie przez radę gminną do świadczeń w naturze na określone cele publiczne gromady zarówno jej mieszkańców, jak i innych osób podlegających na obszarze gromady opodatkowaniu na rzecz gminy wiejskiej oraz o pociągnięcie do określonych świadczeń podatkowych wszystkich osób, które na obszarze gromady podlegają tym podatkom na rzecz gminy,

z przeznaczeniem tych wpływów / zgodnie z wnioskiem gromady;

19) uchwalanie wniosków do zarządu gminnego o przekazanie gromadzie spełniania niektórych zadań gospodarki gminnej na obszarze gromady oraz o zdjęcie tych obowiązków z gromady.

(2) Uchwały dotyczące spraw, wymienionych w pktach 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13 i 14, wymagają zatwierdzenia wydziału powiatowego (§ 56—59).

§ 10. (1) Zebranie organu uchwalającego zwołuje sołtys lub w przypadkach, wymienionych w § 26 — podsołtys.

(2) Zebrania organu uchwalającego zwołuje sołtys, ile razy zajdzie tego potrzeba: radę gromadzką przynajmniej co kwartał, a zebranie gromadzkie przynajmniej 2 razy do roku.

(3) Na żądanie starosty powiatowego, wydziału powiatowego, wójta lub też na wniosek $\frac{1}{4}$ członków organu uchwalającego, zgłoszony wraz z projektem porządku obrad, sołtys powinien zwołać zebranie w terminie do dni 7 od dnia otrzymania przez niego żądania lub wniosku.

§ 11. (1) Zebrania organu uchwalającego są jawne. Na życzenie $\frac{1}{4}$ obecnych członków organu uchwalającego—obrady mogą być tajne.

(2) Nie mogą być tajnymi obrady dotyczące uchwalenia wydatków lub sprawozdania z ich wykonania, tudzież spraw, wymienionych w § 9 pkty 6—12.

§ 12. (1) Do ważności uchwał organu uchwalającego wymagana jest obecność zwykłej większości ustawowej liczby członków, jeżeli w poszczególnych przypadkach przepisy nie stanowią inaczej.

(2) Jeżeli na zebranie nie zbierze się potrzebna do powzięcia uchwał ilość członków organu uchwalającego, sołtys zwołuje zebranie powtórne, którego uchwały są ważne bez względu na ilość obecnych członków organu uchwalającego.

Zebranie powtórne nie może się odbyć tego samego dnia, na który było zwołane pierwsze zebranie.

§ 13. (1) Na zebraniu organu uchwalającego przewodniczy sołtys, a w przypadkach wymienionych w § 26 — podsołtys, jeżeli przepisy szczególne inaczej nie stanowią (art. 24 ust. (4) i ust. (3) paragrafu niniejszego).

(2) Przewodniczący zagaja i zamyka zebranie, powołuje sekretarza zebrania, kieruje rozprawami i przestrzega porządku na zebraniu.

(3) Rozpatrywanie sprawozdań rachunkowych oraz wykonywanie innych czynności kontroli działalności sołtysa przez organ uchwalający powinno się odbywać w obecności sołtysa i podsołtysa, którzy w tych sprawach udziału w rozprawach nie biorą, a jedynie udzielają wyjaśnień. Przewodniczy wówczas specjalnie wybrany każdorazowo jeden z obecnych członków organu uchwalającego.

(4) Sprawy, wniesione na zebranie, referuje sołtys lub jeden z członków organu uchwalającego, wyznaczony przez sołtysa.

§ 14. (1) Głosowanie jest jawne. Na wniosek $\frac{1}{4}$ części członków organu uchwalającego powinno być zarządzone głosowanie tajne. Uchwały zapadają zwykłą większością głosów, jeżeli w poszczególnych przypadkach przepisy nie stanowią inaczej.

(2) W razie wstrzymywania się od głosowania odbywa się głosowanie powtórne, przy czym wstrzymujących się w powtórny głosowaniu uważa się za głosujących za wnioskiem.

(3) W razie równości głosów przewodniczący według własnego uznania bądź zarządza powtórne głosowanie, bądź też rozstrzyga swoim głosem.

(4) Z wyjątkiem przypadku, o którym mowa w ustępie poprzednim (3), przewodniczący w głosowaniu udziału nie bierze.

§ 15. (1) Jeżeli w sprawie interesowany jest materialnie sołtys, podsołtys, radny gromadzki lub jego zastępca, nie może on być obecny przy rozważaniu sprawy i w głosowaniu nad nią brać udziału. Postanowienie to stosuje się również, jeżeli interesowani są ich małżonkowie, krewni lub powinowaci pierwszych trzech stopni, osoby pozostające pod opieką, przysposabiający bądź przysposobiony, albo jeżeli chodzi o sprawę, w której pomiędzy sołtysiem, podsołtysiem, radnym gromadzkim lub jego zastępcą a osobą trzecią zachodzi stosunek zastępstwa prawnego.

(2) Uchwały organu uchwalającego, powzięte w obecności osób, o których mowa w ustępie pierwszym, może wydział powiatowy unieważnić. Ma zaś obowiązek to uczynić na wniosek osoby interesowanej, zgłoszony w ciągu 30 dni po powzięciu danej uchwały.

§ 16. (1) Z każdego zebrania organu uchwalającego sporządza się protokół, który wpisuje się do specjalnej księgi uchwał, przechowywanej pod zamknięciem w lokalu urzędowym gromady.

(2) Protokół zebrania podpisuje sołtys, dwóch wybranych spośród obecnych członków organu uchwalającego oraz osoba prowadząca protokół.

(3) Uchwały obchodzące całą gromadę, a nie nadające się do indywidualnego doręczania, sołtys podaje do publicznej wiadomości mieszkańców gromady w sposób dotychczas praktykowany lub ustalony przez wydział powiatowy.

(4) Mieszkaniec gromady może za zgodą i pod kontrolą sołtysa przeglądać protokoły posiedzeń organu uchwalającego i dokonywać odpisów tych protokołów.

§ 17. (1) Organ uchwalający powołuje komisję:

1) rewizyjną — w każdej gromadzie;
2) gospodarczą — w gromadzie posiadającej majątek, dobro, zakład lub przedsiębiorstwo;

3) rolną, oświatową, drogową, sanitarną, opieki społecznej i inne w miarę uznanej potrzeby.

(2) W skład komisji mogą być powoływani mieszkańcy gromady, którym w myśl art. 4 służy prawo wybieralności do organów ustrojowych związków samorządowych.

(3) Członkowie komisji gromadzkich pełnią swe funkcje honorowo.

§ 18. (1) W skład komisji rewizyjnej wchodzi 3—5 członków, którzy wybierają spośród siebie przewodniczącego i sekretarza.

(2) Do gromadzkiej komisji rewizyjnej powinny być wybrane osoby, umiejące czytać, pisać i rachować.

§ 19. (1) Komisja rewizyjna jest stałym organem gromady w zakresie kontroli działalności finansowej i gospodarczej sołtysa.

W szczególności do zadań komisji rewizyjnej należy:

1) corocznie zbadanie rocznego sprawozdania z wykonania budżetu lub uchwał organu uchwalającego o przeznaczeniu dochodów gromadzkich oraz przedstawienie organowi uchwalającemu swojej opinii i wniosków;

2) badanie corocznie zamknięcia rachunkowego za ubiegły okres budżetowy oraz zgłoszenie organowi uchwalającemu swojej opinii i wniosków;

3) badanie prawidłowości i zgodności z zasadami oszczędności wydatków i dochodów oraz badanie prawidłowości czynności kasowych i rachunkowych w zakładach i przedsiębiorstwach.

Rewizja gospodarki gromady powinna odbywać się przynajmniej w odstępach kwartalnych.

(2) Komisja rewizyjna obowiązana jest składać ze swej działalności sprawozdania organowi uchwalającemu.

Wyniki czynności komisji rewizyjnej referuje na posiedzeniu organu uchwalającego przewodniczący komisji lub członek komisji przez niego wyznaczony.

Przed wniesieniem pod obrady sprawozdania i wniosków komisji rewizyjnej rozpatrzyć je musi sołtys i udzielić przewodniczącemu komisji rewizyjnej swych wyjaśnień w ciągu 2 tygodni.

Dopóki organ uchwalający nie rozpatrzy sprawozdania i wniosku komisji rewizyjnej, mają one charakter poufny i w stosunku do nich przewodniczący komisji rewizyjnej i jej członkowie obowiązani są dochować tajemnicy urzędowej.

(3) Nad należytą działalnością komisji rewizyjnych czuwa wójt i wydział powiatowy, który może poruczać komisji, za pośrednictwem jej przewodniczącego, określone czynności z za-

kresu kontroli, wzywać go do składania sprawozdań i wyjaśnień oraz delegować swego przedstawiciela na posiedzenia komisji.

§ 20. (1) W skład komisji gospodarczej obok 2 członków, powołanych na czas kadencji sołtysa przez organ uchwalający, wchodzi z urzędu sołtys i podsołtys.

(2) Organ uchwalający większością 2/3 głosów może odwołać z komisji wybranych przez siebie członków.

(3) Komisja gospodarcza współdziała z sołtysiem w zarządzaniu majątkiem, dobrem, przedsiębiorstwami i urządzeniami gromadzkimi.

Rozdział IV.

Sołtys.

Do art. 20.

§ 21. (1) Sołtys, jako organ wykonawczy gromady:

1) na zasadach, ustalonych przez organ uchwalający:

a) zarządza majątkiem i dobrem gromadzkim, urządzeniami, zakładami i przedsiębiorstwami gromadzkimi oraz dochodami gromady, dbając przy tym w szczególności o całość i nienaruszalność majątku nieruchomości gromady;

b) prowadzi gospodarkę gromady zgodnie z budżetem lub uchwałami organu uchwalającego, dotyczącymi przeznaczenia dochodów gromady;

c) przedstawia organowi uchwalającemu sprawozdania z pobranych i wydatkowanych sum;

d) dokonywa wymiaru i poboru dochodów na rzecz gromady oraz nadzoruje wykonywanie świadczeń w naturze, pobieranych na cele gromady;

e) prowadzi kasowość i rachunkowość gromady;

2) a) przygotowuje na zebranie organu uchwalającego wnioski dotyczące potrzeb gromady, zwołuje zebrania organu uchwalającego, ustala porządek ich obrad oraz przewodniczy i utrzymuje porządek na zebraniach;

b) wykonywa uchwały organu uchwalającego, z zachowaniem przepisów art. 24 ust. (3), nakładających na sołtysa obowiązki wstrzymywania wykonania niektórych uchwał;

3) reprezentuje gromadę na zewnątrz, a w szczególności:

a) występuje w sprawach gromady wobec władz i osób prywatnych;

b) podpisuje korespondencję w imieniu gromady;

c) na podstawie prawomocnych uchwał organu uchwalającego przyjmuje i zwalnia pracowników gromadzkich oraz nadzoruje ich czynności;

4) zarządza sprawami należącymi do zadań gospodarki gminnej na obszarze gromady, które zostały przez zarząd gminy przekazane gromadzie;

5) wydaje w przypadkach nie cierpiących zwłoki (np. wywołanych klęską żywiołową lub zjawiskami atmosferycznymi) zarządzenia o pociągnięciu mieszkańców gromady do bezpłatnych świadczeń, stosownie do posiadanych przez nich środków pociągowych oraz możliwości dostarczenia robotnika (art. 23 ust. 3);

6) załatwia wszelkie sprawy gromady, nie zastrzeżone organowi uchwalającemu.

(2) Dokumenty w sprawach, które mogą zobowiązywać gromadę wobec osób trzecich, i pełnomocnictwa muszą być, z powołaniem się na właściwą uchwałę organu uchwalającego i na ewentualnie potrzebne zatwierdzenie wydziału powiatowego, podpisane w imieniu gromady przez sołtysa i 2 członków komisji gospodarczej lub 2 członków organu uchwalającego.

§ 22. (1) Sołtys powinien prowadzić:

1) wykaz (inwentarz) majątku, a w województwach południowych i dobra gromady, oraz wykaz osób mających prawo do korzystania z dobra gromadzkiego;

2) książkę uchwał organu uchwalającego oraz aktualny wykaz osób, uprawnionych do uczestniczenia w zebraniach organu uchwalającego;

3) książki kasowo-rachunkowe w gromadach prowadzących gospodarkę pieniężną;

4) książkę kontroli świadczeń osobistych i rzeczowych, jeżeli takie wprowadzone zostaną w gromadzie.

(2) Nadto wydział powiatowy może zarządzić prowadzenie kontroli osób korzystających z noclegów w gromadzie i książki zarządzeń.

(3) Do sołtysa należy przechowywanie dokumentów i akt gromadzkich.

(4) Nadto sołtys powinien przechowywać książeczkę oszczędnościową, czy też czekową instytucji, w której gromada lokuje swoje fundusze, inne dokumenty pieniężne lub majątkowe oraz gotówkę na bieżące wydatki gromady.

(5) Wymienione książki i dokumenty oraz gotówkę na bieżące wydatki (§ 51 ust. (2)) należy przechowywać pod zamknięciem, od którego klucze powinny znajdować się w rękach sołtysa.

§ 23. (1) Przed mieszkaniem sołtysa powinna się znajdować tablica z napisem: „Sołtys” oraz tablica do wywieszania ogłoszeń.

(2) Jeżeli gromada posiada własny lokal urzędowy, wywiesza się przed nim napis: „Kancelaria gromadzka”.

(3) Napisy powinny być sporządzone w języku polskim. W gminach wiejskich, położonych na obszarach wymienionych w art. 2 ustawy z dnia 31 lipca 1924 r. o języku państwowym i języku urzędowania rządowych i samorządowych władz administracyjnych (Dz. U. R. P. Nr 73, poz. 724), mogą być, na podstawie uchwały rady gminnej, umieszczone obok napisu w języku polskim, figurującego na pierwszym miejscu, takie same napisy również w języku, dopuszczonym w pismach i podaniach do władz na tych obszarach.

§ 24. (1) Uchwała o przyznaniu sołtysowi wynagrodzenia nie może przekraczać następujących norm:

Przy odległości siedziby sołtysa od urzędu gminnego nie przekraczającej 5 km przy liczbie ludności	Najwyższe wynagrodzenie miesięczne	Przy odległości.		
		5—10 km	10—20 km	ponad 20 km
do 100 mieszk.	5 zł	15%	20%	25%
od 100 „ 200 „	7 „			
„ 200 „ 400 „	10 „			
„ 400 „ 1000 „	15 „			
„ 1000 „ 2000 „	20 „	10%	15%	20%
ponad 2000 „	30 „			

wysokość wynagrodzenia może być zwiększona o:

(2) W gromadach, posiadających przedsiębiorstwa, znaczniejszy majątek lub dobro gromadzkie, powyższe stawki wynagrodzenia mogą być podwyższone do 50% w zależności od wielkości majątku i dobra gromadzkiego lub też dochodów brutto płynących z tego źródła.

(3) W wyjątkowych przypadkach wojewoda, na wniosek wydziału powiatowego, może przyznać sołtysowi wyższe wynagrodzenie, a w szczególności: jeżeli gromada posiada duży majątek, zakłady lub przedsiębiorstwa, zarządzanie którymi zabiera wiele czasu sołtysowi, gdy rozległość zabudowań gromady jest wyjątkowo wielka lub też w dużych gromadach letniskowych.

(4) Wynagrodzenie sołtysa płatne jest miesięcznie z dołu.

§ 25. Z wynagrodzenia, obliczonego zgodnie z § 24 potrąca się równowartość świadczeń, otrzymywanych przez sołtysa od gromady, ustaloną przez organ uchwalający i zatwierdzoną przez wydział powiatowy. Wartość świadczeń, otrzymywanych przez sołtysa, nie może przekraczać określonych w § 24 norm wynagrodzenia.

§ 26. Podsołtys wchodzi we wszystkie uprawnienia i obowiązki sołtysa w przypadkach niemożności pełnienia przez niego obowiązków z powodu choroby, nieobecności na obszarze gromady, nieobsadzenia stanowiska sołtysa, zawieszenia sołtysa w urzędowaniu lub innej przyczyny stanowiącej przeszkodę w urzędowaniu sołtysa.

Do art. 22.

Stosunki prywatnoprawne sołtysa, podsołtysa, radnych gromadzkich i ich zastępców z gromadą.

§ 27. Sołtys, podsołtys, radny gromadzki i zastępca radnego nie mogą, poza wyjątkami, dopuszczalnymi w myśl art. 9, wchodzić z gromadą bezpośrednio lub pośrednio w stosunki prawne w charakterze kontrahenta, z których wynikałyby dla tych osób korzyści materialne. Osoby te, w szczególności, nie mogą zawierać z gromadą aktów prawnych, które pociągają za sobą jakiegokolwiek zobowiązania dla gromady, jak: kupna-sprzedaży, pożyczki oprocentowanej, umów w sprawie dostawy, dzierżawy, najmu rzeczy, spółki itp.

§ 28. Wydział powiatowy zatwierdzi bądź wyrazi zgodę na zamierzoną transakcję pomiędzy osobami, wymienionymi w § 27, a gromadą w sprawie dostawy w myśl art. 9 ust. (1) jedynie w przypadku, gdy przemawiają za tym ważne względy miejscowe, w szczególności gdy w danej miejscowości brak jest odpowiednich dostawców, a transakcja wyłącza uprzywilejowane warunki dla wymienionych w § 27 osób oraz kolizję ich interesów z interesem gromady, ponadto zaś, gdy co do warunków transakcji nastąpi uprzednie porozumienie sołtysa z wydziałem powiatowym, za pośrednictwem zarządu gminnego.

Utrata stanowisk sołtysa, podsołtysa oraz mandatu radnego.

§ 29. (1) O utracie stanowiska przez sołtysa i podsołtysa lub zawieszenie go w wykonywaniu urzędu, w przypadkach przewidzianych w art. 7, orzeka wydział powiatowy.

(2) Utratę mandatu przez radnego gromadzkiego lub zawieszenie go w sprawowaniu mandatu, w przypadku przewidzianym w art. 7 stwierdza sołtys, po uprzedzeniu o tym wójta.

(3) Przepisy ust. (1) i (2) paragrafu niniejszego stosuje się analogicznie przy orzekaniu w przypadkach wymagających zastosowania postanowień art. 9 do sołtysa, podsołtysa, radnych gromadzkich lub zastępców radnych.

R o z d z i a ł V.

Zasady gospodarki gromadzkiej.

Do art. 23.

§ 30. Wydatki, związane z wykonywaniem swych zadań, gromada pokrywa:

1) z dochodów z majątku gromady;

2) z dochodów z dobra gromadzkiego (w województwach krakowskim, lwowskim, stanisławowskim i tarnopolskim);

3) z opłat za korzystanie z zakładów, przedsiębiorstw i urzędów gromadzkich;

4) ze świadczeń w naturze na określone cele gromady;

5) z wpływów z gminnych świadczeń podatkowych na obszarze gromady, przeznaczonych przez radę gminną, zgodnie z wnioskiem gromady;

6) z zapomóg gminy;

7) z dochodów z dzierżawy prawa polowania i rybołówstwa, przekazanych gromadzie za zgodą zainteresowanych;

8) z innych źródeł dochodowych.

§ 31. Zasady, zawarte w ustawie z dnia 26 marca 1935 r. o świadczeniach w naturze na niektóre cele publiczne (Dz. U. R. P. Nr 27, poz. 204) i w rozporządzeniach wykonawczych do tej ustawy, mają odpowiednie zastosowanie do świadczeń w naturze, o których mowa w art. 23 ust. (3).

§ 32. (1) Dochód, otrzymywany przez gromadę, może być użyty tylko na cele, wymienione w rozporządzeniu niniejszym, przy czym powinna być przestrzegana należyta kolejność w zaspakajaniu najbardziej istotnych potrzeb miejscowych.

(2) Przeznaczenie dochodu i opłat gromady, o których mowa w § 30, na cele publiczne, nie wymienione w rozporządzeniu niniejszym, może nastąpić jedynie na mocy uchwały organu uchwalającego gromady, zatwierdzonej przez wydział powiatowy, po zasięgnięciu opinii rady gminnej.

(3) Gromada, na którą przeszedł z dawnej gminy jednostkowej specjalny majątek, z którego dochód był przeznaczony na ponoszenie przez gminę jednostkową ciężarów publiczno-prawnych, zniesionego obszaru dworskiego, jak utrzymanie publicznej szkoły powszechnej, dróg, mostów itp., — jest obowiązana dochód z tego rodzaju majątku przeznaczać na wypełnianie obowiązków, przywiązanych do posiadania przez gromadę majątku o szczególnym przeznaczeniu publicznym.

§ 33. Zarząd majątkiem i dobrem gromadzkim odbywa się z zachowaniem zasad następujących:

1. Wszelka nieruchoma i ruchoma własność gromady, dobro gromadzkie, jak również prawa i przywileje gromady oraz jej zobowiązania finansowe i ciężary natury prywatnoprawnej, jak służebności itp., winny być spisane (zinwentaryzowane).

2. Gromada, posiadająca majątek i dobro gromadzkie lub gromadzkie urządzenia, zakłady i przedsiębiorstwa, ma obowiązek ponieść odpowiednie koszty, potrzebne dla utrzymania ich w całości i dobrym stanie.

3. Każda kategoria majątku i dobra gromadzkiego, jak też zakłady, urządzenia i przedsiębiorstwa gromadzkie powinny być tak zarządzane i użytkowane, aby przynosiły dochód na potrzeby gromady lub pożytki gospodarcze jej mieszkańcom.

§ 34. Wojewoda, przy współdziałaniu wydziału wojewódzkiego (izby wojewódzkiej) z głosem stanowczym, ustala w miarę potrzeby bliższe zasady gospodarki poszczególnych użytków gospodarki gromadzkiej, jak np. roli, łąk, pastwisk, ogrodów, sadów itp., nie naruszając jednak w niczym uprawnień osób trzecich, wynikających z aktów nadawczych, tabel likwidacyjnych i innych tytułów prawnych, a także niewątpliwego zwyczaju. Uprawnienia te może wojewoda, przy współdziałaniu wydziału wojewódzkiego (izby wojewódzkiej) z głosem stanowczym w poszczególnych przypadkach, przekazywać aż do odwołania wydziałom powiatowym.

§ 35. (1) Organ uchwalający jest obowiązany do podjęcia w ramach obowiązujących przepisów uchwał określających zasady zarządu i użytkowania majątku gromadzkiego, a w szczególności:

1) czas ochronny i sposób stopniowego zagospodarowania majątku gromadzkiego;

2) zabezpieczenie majątku gromadzkiego przed wyniszczeniem (np. wskutek pasania na nim pewnych rodzajów inwentarza żywego, wybierania piasku, gliny, kamienia, wycinania drzew itp.);

3) opłaty za korzystanie z majątku gromadzkiego.

(2) Zarząd i użytkowanie dobra gromadzkiego w województwach krakowskim, lwowskim, stanisławowskim i tarnopolskim reguluje organ uchwalający — z zastrzeżeniem, że odpowiednio uchwały zostaną podjęte z zachowaniem miejscowych przepisów (§ 68 ust. gm. kraj.

z dnia 12 sierpnia 1866 r., Dz. U. Kr. Nr 19, w brzmieniu ustawy z dnia 4 lutego 1908 r., Dz. U. Kr. Nr 58).

§ 36. (1) W sprawach wynikających z przepisów powyższych, a dotyczących dobra gromadzkiego, mają zastosowanie przepisy o postępowaniu administracyjnym. Odwołania w tych sprawach należy kierować do wydziału powiatowego, za pośrednictwem zarządu gminnego.

(2) Opłatom za korzystanie z dobra gromadzkiego przyznaje się prawo ściągłości w trybie administracyjnym. Ściąganie tych należności porucza się gminom.

§ 37. Oddawanie inwestycji, robót i dostaw gromadzkich, które nie są wykonywane w zarządzie gromady, gminy lub wydziału powiatowego oraz wydzierżawianie majątku, dobra lub przedsiębiorstw gromadzkich, jak: cegielnie, młyny itp., powinno się odbywać w drodze przetargu publicznego, zgodnie z ustalonym przez wydział powiatowy regulaminem.

§ 38. Do wydzierżawiania gromadzkich nieruchomości rolnych wśród dających jednakowe lub niewiele się różniące warunki dzierżawy mają pierwszeństwo bezrolni mieszkańcy gromady, a następnie małorolni, posiadający do 2 ha ziemi ornej.

§ 39. Na zabezpieczenie wykonania warunków umowy powinna być pobierana kaucja w gotówce lub papierach wartościowych, w wysokości 5 — 10% sumy objętej umową, lokowana w publicznej instytucji kredytowej.

Postanowienie to nie ma zastosowania w przypadku oddawania w dzierżawę ziemi gromadzkiej bezrolnym i małorolnym do 2 ha.

§ 40. Wydział powiatowy władny jest w ramach obowiązujących przepisów:

1) określić, które inwestycje, dostawy i roboty gromadzkie oraz dzierżawy majątku, dobra i przedsiębiorstw gromadzkich mogą być oddawane bez przetargu publicznego;

2) uchwalić regulamin przeprowadzania przetargów gromadzkich, który powinien określać sposób spisywania protokołów, uczestnictwa delegata władzy nadzorczej, sporządzania umów w wyniku przetargów, pobierania i lokowania kaucji;

3) ustalić zasady gospodarcze obowiązujące przy dawaniu z wolnej ręki inwestycji, robót i dostaw gromadzkich oraz dzierżawy majątku, dobra lub przedsiębiorstwa gromadzkiego.

§ 41. (1) Gospodarkę pieniężną prowadzi gromada na podstawie budżetu, który stanowi gospodarczy plan gromady.

Okres budżetowy gromady pokrywa się z okresem budżetowym gminy.

(2) Wydział powiatowy po wysłuchaniu opinii rady gminnej:

1) określa, które gromady nie prowadzą gospodarki pieniężnej i wolne są od uchwalania budżetu;

2) zezwala gromadom o niedużej gospodarce pieniężnej na zastąpienie budżetów zwyczajnymi uchwałami co do użytkowania swych dochodów.

§ 42. (1) Budżet gromady powinien obejmować wszystkie wydatki wynikające z prowadzonej przez gromadę działalności zarówno w zakresie jej własnych zadań, jak i zadań gminy, przekazanych lub powierzonych do spełniania gromadzie, oraz wszystkie dochody mające wpłynąć na rzecz gromady.

(2) Jeżeli w ciągu roku budżetowego zajdzie potrzeba zwiększenia lub zmniejszenia poszczególnych kredytów, przewidzianych w budżecie, powinna w tym celu zapasać uchwała organu uchwalającego.

§ 43. (1) Przedsiębiorstwa gromadzkie powinny być obejmowane budżetem ogólnym, w którym należy również przewidywać wydatki na tworzenie funduszy renowacyjnych przedsiębiorstw gromadzkich.

(2) Większe przedsiębiorstwa, na żądanie wydziału powiatowego, powinny posiadać odrębne budżety przedsiębiorstw. W takim przypadku nadwyżka dochodów nad wydatkami powinna być wykazana w budżecie ogólnym gromady po stronie dochodowej, a niedobór po stronie rozchodowej.

§ 44. Przedsiębiorstwa gromadzkie, przynoszące straty w ciągu ostatnich czterech lat, muszą być zlikwidowane.

§ 45. (1) Wydatki gromady mogą być dokonywane jedynie w granicach uzyskiwanych wpływów i nie mogą przekroczyć sum, przewidzianych w budżecie.

(2) Wydatki zwyczajne gromady nie mogą być pokrywane z dochodów nadzwyczajnych.

(3) Wszelkie kredyty, przewidziane w budżecie, wygasają z dniem 31 marca; po tym dniu nie wolno dokonywać żadnych nowych wydatków na poczet kredytów ubiegłego okresu bud-

żetowego, ani też nie wolno zapisywać na rachunek tego budżetu zaległych dochodów.

(4) Nie zapłacone z ubiegłego roku budżetowego zobowiązania należy wprowadzić do budżetu roku bieżącego.

§ 46. (1) Opracowanie preliminarza budżetowego należy do sołtysa przy współudziale komisji gospodarczej.

(2) Projekt preliminarza przed wniesieniem go na obrady organu uchwalającego powinien być:

1) przez okres najmniej dwutygodniowy wyłożony do przejrzania i poczynienia zastrzeżeń przez mieszkańców gromady, uprawnionych do wybierania do organów samorządowych (art. 3 ustawy), o czym sołtys ogłasza w gromadzie;

2) przedstawiony wójtowi łącznie z zastrzeżeniami, wniesionymi przez mieszkańców gromady, do wglądu.

§ 47. (1) Budżet gromady powinien być uchwalony w takim terminie, aby do dnia 1 grudnia mógł być nadesłany wójtowi w 2 egzemplarzach.

Dotyczy to również uchwał organów uchwalających w sprawie przeznaczenia dochodów, jeżeli gromada zwołiona jest w myśl § 41 ust. (2) pkt 2) od obowiązku układania budżetu.

(2) W razie gdyby organ uchwalający uchwał budżetowych w oznaczonym terminie nie powziął, sołtys przedstawia wójtowi projekt budżetu opracowany przy współudziale komisji gospodarczej.

§ 48. Wójt bada, czy przedstawione przez gromadę preliminarze budżetowe lub uchwały zastępcze (§ 41 ust. (2) pkt 2) czynią zadość przepisom rozporządzenia niniejszego, po czym te preliminarze budżetowe i uchwały zastępcze (§ 41 ust. (2) pkt 2), które wymagają zatwierdzenia razem z budżetem gminy, przesyła wydziałowi powiatowemu, dołączając opinię rady gminnej. Inne, nie wymagające zatwierdzenia, zwraca gromadzie.

§ 49. (1) Budżet gromady wymaga zatwierdzenia wydziału powiatowego w przypadkach, gdy:

1) zawiera wydatki na cele nie wymienione w przepisach §§ 2, 3, 4, 24 i 32 ust. (3) rozporządzenia niniejszego;

2) zawiera wydatki lub dochody opierające się na uchwale organu uchwalającego, podlegającej zatwierdzeniu na podstawie przepisów

art. 24 ust. (2), rozporządzenia niniejszego lub innych przepisów prawnych;

3) jeżeli koszty utrzymania dobra majątku gromadzkiego lub urządzeń, zakładów i przedsiębiorstw gromadzkich są większe od osiągniętych z nich dochodów.

(2) Wydział powiatowy wyda decyzję w trybie określonym w §§ 58 i 59.

(3) W tym samym zakresie co do budżetu gromady mają powyższe przepisy również zastosowanie do wszelkich uchwał organów uchwalających, podejmowanych w sprawie dochodów i wydatków gromady — bez względu na to, czy gromada prowadzi gospodarkę pieniężną na podstawie budżetu, czy też nie.

§ 50. (1) Z wykonania budżetu gromady oraz uchwał dotyczących przeznaczenia dochodów gromady, nie objętych budżetem, sołtys przygotowuje sprawozdanie, które przed wniesieniem na obrady organu uchwalającego podlega wyłożeniu do publicznego wglądu w sposób określony w § 46 ust. (2) pkt 1).

(2) Po rozważeniu sprawozdania i dotyczącej go opinii komisji rewizyjnej przez organ uchwalający — sołtys przesyła je w dwóch egzemplarzach do dnia 1 lipca wójtowi, dołączając doń uchwałę co do przyjęcia lub odmowy przyjęcia rocznego sprawozdania rachunkowego przez organ uchwalający.

(3) Otrzymane sprawozdanie gromadzkie wójt przedstawia wydziałowi powiatowemu razem ze sprawozdaniem rachunkowym z wykonania budżetu gminy do wiadomości, dołączając opinię zarządu gminnego.

§ 51. (1) Gotówkę gromady należy przechowywać w gminnej kasie pożyczkowo-oszczędnościowej, komunalnej kasie oszczędności, Poczтовой Kasie Oszczędności lub — za zgodą wydziału powiatowego — w spółdzielczej instytucji kredytowej.

(2) Wydział powiatowy określi wysokość kwoty, którą sołtys może stale u siebie posiadać na bieżące wydatki gromady.

§ 52. Gromady, zatrudniające stale płatną siłę biurową w zakresie biurowości, kasowości i rachunkowości, mogą stosować przepisy rachunkowe dotyczące gmin wiejskich.

§ 53. (1) Rachunkowość gromady na podstawie uchwały organu uchwalającego, za zgodą zarządu gminnego oraz wydziału powiatowego może być prowadzona w zarządzie gminnym za umówionym wynagrodzeniem, które nie przekroczy 5% rocznych, zwyczajnych wydatków gromady.

(2) Jeżeli rachunkowość gromady prowadzona jest w zarządzie gminnym, wówczas soł-

tys prowadzi tylko kwitariusze i książkę kasową, w której sekretarz lub rachmistrz gminy kwituje otrzymane do zaksięgowania dowody kasowe przychodowe i rozchodowe.

Dokumenty kasowe, po ukończeniu roku obrachunkowego, a księgi kasowe i kasowo-rachunkowe po ich zakończeniu — są przechowywane w zarządzie gminnym.

§ 54. Wydział powiatowy wyda dostosowaną do przepisów niniejszego rozporządzenia, szczegółową instrukcję, określającą sposób sporządzania budżetu i rocznego sprawozdania rachunkowego gromady oraz zasady kasowości i rachunkowości gromad — łącznie z wzorami.

Rozdział VI.

Nadzór nad gromadą.

Do art. 24 (w związku z art. 19 ust. (6), 20 ust. (9), 23 ust. (8) i (9)).

§ 55. Wydział powiatowy, jako władza nadzorcza nad gromadami:

1) nadzoruje działalność gromady przy pomocy własnych organów, przy czym przynajmniej raz na trzy lata dokonywa rewizji gospodarki gromady, prowadzącej budżetową gospodarkę pieniężną;

2) reguluje sposób wykonywania przez wójta bezpośredniego nadzoru nad działalnością organów gromady.

§ 56. Uchwały organu uchwalającego w sprawach wymienionych w § 9 pkt 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14 i § 32 ust. (2) nabierają mocy prawnej po zatwierdzeniu ich przez wydział powiatowy.

§ 57. (1) Uchwały, podlegające zatwierdzeniu, powinny być w ciągu dni piętnastu po ich powzięciu przedstawione wójtowi, który łącznie z opinią rady gminnej przesyła je wydziałowi powiatowemu w ciągu 30 dni od dnia otrzymania uchwał od gromady.

(2) Wydział powiatowy jest władny nałożyć na sołtysa obowiązek nadsyłania do wglądu również innych ważniejszych uchwał.

§ 58. (1) Wydział powiatowy wyda swą decyzję w sprawie zatwierdzenia w ciągu 60 dni po dniu otrzymania uchwały, w razie zaś gdyby przedstawiona mu uchwała wymagała wyjaśnienia lub uzasadnienia, — zażąda jej uzupełnienia w ciągu tygodnia po dniu otrzymania uchwały.

(2) Gdyby wydział powiatowy w powyższych terminach nie doręczył gromadzie zawiadomienia o odmowie zatwierdzenia ani nie zwrócił jej uchwały do uzupełnienia, uważa się uchwałę z upływem 90 dni po otrzymaniu jej przez wójta za zatwierdzoną.

(3) Wydana w trybie nadzoru decyzję wydziału powiatowego sołtys powinien w ciągu 14 dni od chwili jej otrzymania zakomunikować organowi uchwalającemu przez ogłoszenie jej treści na zebraniu organu uchwalającego.

§ 59. (1) Od decyzji wydziału powiatowego służy gromadzie w ciągu 14 dni po jej ogłoszeniu na zebraniu prawo wniesienia odwołania do wojewody, który orzeka ostatecznie, przy współudziale wydziału wojewódzkiego (izby wojewódzkiej) z głosem stanowczym.

(2) Wniesienie odwołania w sprawach, które należą do kompetencji organu uchwalającego, może nastąpić tylko na podstawie uchwały tego organu, upoważniającej sołtysa do wniesienia odwołania.

§ 60. (1) Przeciw decyzji starosty:

1) wydanej z tytułu służących mu ustawowych uprawnień nadzorczych nad sołtysem prawo wniesienia odwołania służy sołtysowi;

2) rozwiązującej radę gromadzką — mogą wnieść odwołanie jedynie radni w liczbie stanowiącej więcej niż połowę ustawowej liczby radnych.

(2) Odwołania, o których mowa w ustępie pierwszym, składać należy do wojewody za pośrednictwem starosty w ciągu 14 dni po doręczeniu lub ogłoszeniu decyzji.

§ 61. (1) Wójt z tytułu bezpośredniego nadzoru nad działalnością organów gromady ma prawo bezpośredniego wejrzenia w tok jej gospodarki i obowiązany jest czuwać, ażeby majątek i dobro gromadzkie nie były narażane na szkody i uszczuplane oraz ażeby dochody gromady i świadczenia, pobierane na jej korzyść, były wydatkowane zgodnie z przepisami i przeznaczeniem.

(2) W przypadku stwierdzenia, że działalność gromady jest niezgodna z przepisami, nieprawidłowa lub niecelowa, wójt ma prawo zwrócić na to uwagę sołtysa i organu uchwalającego ze wskazaniem terminu usunięcia uchybień, w razie zaś bezskuteczności obowiązany jest donieść o tym bezzwłocznie wydziałowi powiatowemu.

(3) Wójt osobiście lub przez delegowanego członka zarządu gminnego albo urzędnika gmi-

ny obowiązany jest przynajmniej raz w roku dokonać szczegółowej rewizji gospodarki gromady i z jej przebiegu przedstawić sprawozdanie wydziałowi powiatowemu łącznie z opinią rady gminnej.

(4) W razie stwierdzenia uchybień służbowych sołtysa (podsołtysa) wójt przedstawia wnioski staroście powiatowemu o ukaranie winnego w myśl art. 24 ust. (5).

§ 62. Uprawnienia starosty powiatowego, przewidziane w art. 24 ust. (5) dotyczą działalności sołtysów i podsołtysów zarówno w zakresie gospodarki gromady (art. 20 ust. 7), jak i czynności wykonawczych w sprawach administracji samorządowej i rządowej (art. 20 ust. 8).

§ 63. Grzywny, o których mowa w art. 24 ust. (5), wpływają do kasy gromady.

§ 64. Jeżeli w sprawie gospodarki gromadzkiej powstanie prywatnoprawny spór między gromadą a grupą mieszkańców gromady lub poszczególnymi mieszkańcami, a organ uchwalający gromady ze względu na interes swoich członków nie byłby bezstronny, wydział powiatowy starać się będzie doprowadzić do dobrowolnej ugody, gdyby zaś ta do skutku nie doszła, wyznaczy dla gromady zastępcę do przeprowadzenia sprawy drogą prawną.

Rozdział VII.

Przepisy końcowe.

§ 65. (1) Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

(2) Jednocześnie tracą moc przepisy §§ 15, 16, 17, 20, 21 — rozporządzenia I Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 9 października 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr 80, poz. 577), § 22 rozporządzenia II Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 15 grudnia 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr 100, poz. 769) i §§ 12, 15, 18, 19, 20, 21, 22 — rozporządzenia III Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 2 sierpnia 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 71, poz. 688).

Minister Spraw Wewnętrznych:

Sławoj Składkowski